

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Censibus. Consilium CCCCII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

& pagi communiter viciniore civitati respondere solent, d. l. *Qui ex vico*. Ita ut quia in eodem Comitatu Actor & Reus habitant, & quidem prope dictum Monasterium, ut ipse Reus allegat, & præterea non tantum ex testimonijs Actoris, verum etiam ex propria Rei confessione constet, quod Actor ante plures annos, & signanter in eodem illo anno, pro cuius reditu hic controversia est, in parochiali Ecclesia loci de Kempt, ubi Reus domicilium foret, proclamari, & indicari fecerit locum residentiae dicti Actoris in Oppido de Hasselt, cum admonitione faciendae solutionis, nulla relinquitur dubitatio, quin Reus cogi debeat hoc debitum ad domum Actoris ferre.

II Sed etsi ejusdem fori non essent Monasterium, aut dicti Monasterij Receptor, & Reus; & prædicta juris definitio arctius accipienda esset de eodem pago, & eodem tribunali; & quod reditus controversi non essent censuales aut recognitionales; adhuc tamen in proposito Reus homo villanus, & rusticus, non esset fundatus, nec ferendus ad rejiciendum tam insigne Monasterium, aut ejus Receptorem ad necessitatem exigendi ac ferendi hujus annui debiti in domo habitationis ipsius rei. Quoties enim diversi fori sunt creditor & Reus, & personarum conditio est diversa; hoc est debitor est h. villis, aut rusticus, creditor vero egregia persona; veluti Prælati, Doctor, Nobilis, Religiosa virgo, quam non deceat claustrum egredi, receptus est, quod debitor debeat adire creditorem, *retr. Anchar. consil. 86. Pro saciliori n. 4.* & contra si debitor in ea qualitate ac statu esset, creditor vero homo villis & rusticus, cogatur hic debitorem adire, etiam si diversi fori essent, *argum. l. ad personas egregias de iur. iur. Ioan. de Imola in d. §. fin. & in d. c. significante n. 24. Natura d. consil. 513. n. 4.* potissimum cum (ut est in proposito) tam exiguum est intervallum horum diversorum locorum, ita ut rusticus neque de sumptu, neque magnitudine alicujus laboris ex tantilo itinere conqueri possit. * Est enim hæc materia, ut inquit Bartolus, in d. l. Item illa, & sequitur Ioan. de Imola in d. c. significante n. 24 fundata super æquo & bono; & in ea interpretatio fieri debet juxta boni æquitatem, l. *Quid pphesi De eo quod cert. loco*, non secundum apices juris, nec secundum strictissimum juris rigorem, *lason d. consil. 8 n. 3. vol. 1.* Ita ut quod se vertat Reus nomine, re, & majoribus verè rusticus, qui in vicinia, imò conspectu Monasterij habitat, & in ostio domus suæ stans, ostium Monasterij videt, & cuius liberi communes elemosynas inde sæpè referunt, nullam habeat effugiendi vim, quin velit nolit cogatur agnoscere se non tantum obligari ad hos petitos reditus, sed ad hoc quoque, quod illos quotannis in Monasterium aut in domum Receptoris ejusdem deferre debeat: quicquid etiam dicatur de natura & conditione eorundem redituum; hoc est si sint recognitionales, siue censuales, ut reverà sunt, siue simpliciter pecuniarij, siue Reus & Monasterium seu eorum Receptor, dicantur esse ejusdem loci & fori, siue diversi: qui confitendo debitum, non debuit adijcere, quod Actor illos in ipsius domo requireret ac ferret; multò minùs dictus Commissarius Iudex à quo, tali malignitati præfati rustici

subserviendo, declarare, quod Actor illos deberet requirere & ferre in domo Rei.

Proinde inreperide dico, dicti Commissarii sententiam retractandam esse, non tantum in ea parte, quā in effectu Reum ab instantia judicij absolvit; declarando quod Actor deberet requirere ac petere petitum & confessatum debitum in domo Rei: verum etiam quoad expensas, in quas Actorem pro tota lite condemnavit. Si enim causam condemnationis expensarum prætexuit, ac sibi præposuit Dominus Commissarius, quod Actor in domo Rei requirere ac petere debuerit, & non petere in iudicio simpliciter, saltem non sine commemoratione loci, *argum. l. 2. §. fin. De eo quod cert. loco*, hoc est, sine adjunctione, quod Reus Actori ad domum suam venienti, & requirenti solveret errore falsæ causæ lapsus est: cum jam plenissime demonstratum sit, hos reditus in domo, seu domicilio Rei requirendos, petendos aut ferendos non esse. * Ita ut retractato illo articulo de requirendo, 13 & ferendo in domo Rei, expensarum quoque condemnatio retractari, & ad damnum Rei converteri debeat; tam quoad expensas primæ, quam secundæ hujus instantiæ. Quoties enim qui in prima instantia vicit, patitur retractationem sententiæ in secunda instantia, sine novis probationibus; sic ut in effectu ex ipsdem actis in prima, & secunda instantia judicetur, debet in expensis utriusque instantiæ condemnari; quia ex ipsdem actis apparet sententiam manifestè iniquam, *Bart. in l. Generaliter §. 1. nu. 8. C. de reb. credit. Alex. and. consil. 172. Visi & opportune in princ. vol. 2.* Unde cum in hac secunda instantia nulla nova instrumenta, nec nova testimonia producta sint; sed tantum justificationis appellationis generalis facta sit, & sic ex ipsdem actis ferenda sit hæc sententia, & prior retractanda; consequens quoque est, sic faciendam esse hanc retractationem, ut in utriusque instantiæ expensas Reus condemnatur.

De Censibus.

S V M M A R I U M.

Reditus quando per pignoris distractionem pereat.

1. Registra Collegiorum s. ari.
2. Agere iussu iura certum tempus post illud lapsum amplius agere non potest.
3. Programmata contra creditores quando nocent non comparantibus.
4. Edicta laicorum & statuta non comprehendunt ecclesiasticos.
5. Edictum seu proclama generale quando non officiat.

CONSILIVM CCCCCII.

IN causa Henrici van Werm Magistri ac Mamburni mensæ sancti Spiritus five pauperum Oppidi Thēnensis Actoris; contra Guilielmum G. Reum, satis fundata & stabilita est dicti Actoris intentio, per quam contendit ad vindicationem seu proprietatem reditus unius modij tritici, de & ex seu super fundo in exhibitio libello designato. * Etsi enim Reus respondendo illum negare videatur; ejus tamē veritatem & subsistentiam sufficienter probant exhibita per Actorem registra, & inde descriptæ seu extractæ

tractæ clausulæ, per quas demonstratur continua possessio percipiendi huiusmodi redditum per annos plures, quàm centum & quinquaginta: cuius tanti temporis possessio iure constituti redditus loco habetur, l. Hoc iure §. dūm aqua De aqua quotid. & asiva, l. 1. §. fin. de aqua pluvia arcenda. De quorum registorum fide querendum aut dubitandum non est; cū illa Reus apertè recognoverit: & alioqui huiusmodi Ecclesiarum, seu piorum locorum, seu illorum Officialium & receptorum registoris, præsertim quæ antiquitate temporis, & continuatione receptorum solutionum adjuvantur, fidem de iure adhibere oporteat, l. Censui De probat. c. Ad audientiam de præscript. Nic. Boerius decis. 105. nu. 11. Anno Crævetta in tract. de antiquis. temp. parte 1. §. quid ni libro nu. 9.

2 Quæ causa est, quodd Reus defensionem suam tandem constituat, non in negatione sua aut defectu probationis in agente; sed in præscriptione: quod scilicet hic redditus, quamvis verè olim debitus, peremptus & sublati sit per sententiam Concilij Namurcensis, quā in anno sexagesimo quinto, postquam ad instantiam Andreæ C. pro executione iudicati prædium hoc reddito gravatum auctoritate dicti Concilij caput, & publicè venditioni expositum fuisset, præcedentibus edictis & proclamationibus, quibus omnes aliquod jus sive proprietatis, sive servitutis, aut alterius juris ad seu super hoc prædium prætereundum cupientes citati fuerunt, additum fuerit dicto Guiljelmo sub certis oneribus annuorum reddituum, inter quæ hic redditus unius modij tritici non fuerit positus, seclusis omnibus alijs, qui aliquod jus seu onus super eo prætereundum possent: quasi scilicet ex defectu comparitionis dicti Actoris virtute dictæ sententiæ idem redditus abolitus & velut extinctus sit. Qui enim in termino à Iudice præscripto ad agendum aut jus suum declarandum vel proponendum, id non facit, is lapsus eo tempore censetur in perpetuum exclusus, Angel. in l. Quamdiu 2. nu. 2. de acquirit. hered. & sic lapsus termini inducit quasi tacitam renuntiationem, Bart. in l. Mancipiorum De opt. leg. l. Si ea c. Qui accus. non poss. etiam in minore & Ecclesia, Bart. in l. Auxilium De minorib.

Cæterum hæc seclusionis seu exclusionis allegatio Actori seu potius dictæ mensæ nocere non potest. Etenim quod attinet ad terminos juris communis, res indubitata est: nam ex actis non constat, dictum Actorem aut alium nomine dictæ mensæ ad illam causam fuisse citatum, multò minus ei factum fuisse aliquod præceptum declarandi aut proponendi huius aut alterius redditus intra certum aliquem terminum: ita ut eo non citato, nec ei præscripto aliquo termino, lapsus termini nihil operari possit.

Et quamvis etiam iure communi receptum sit tunc, cū pigous sive conventionale sive prætorium, quod in causam iudicati caput est, distrahendum est, pro maiore securitate creditoris fieri possit citatio generalis adversus alios creditores per programma seu edictum, vel per præconis proclamationem, ad eum effectum, ut alij creditores non comparentes, nec jus suum proponentes amittant suam obligationem, l. Si eo tempore C. De remissione pignori. ita tamen id verum est, si creditores quoque sint præsentis, vel in eodem loco vel, ut alij volunt, in eadem provincia seu diocesi, gloss. et D. D. in d. l. Si eo tempore, ita ut effectus huiusmodi programmatæ aut proclamationis non possit pertere ad eos, qui in alia provincia vel diocesi sunt, Ioan. Faber in d. l. Si eo tempore, & ad quos non tam facillè potest pervenire edictum etiam publicè propositum, vel proclamatio facta in alia diocesi vel provincia. Quare cū in proposito programma seu edictum & proclamatio dicantur facta in Comitatu & diocesi Namurcensi, Actor verò seu dicta mensa sedem suam habeat in Oppido Thenensi in Ducatu Brabantia, & in diocesi Mechliniensi, merito effectus dicti programmatæ seu edicti & proclamationis ad hunc redditum pertere non debet; præsertim cū sit Ecclesiasticus in piam causam debitus. * Huiusmodi enim laicorum proclamationes & edicta, nec Ecclesiam, nec clericos, nec eorum bona pertere aut illis nocere possunt, Ioan. Faber in d. l. Si eo tempore, ex sententia Hostiensis in c. fin. de solut. ut nec illorum adversus hos lata sententia. Et quamvis Reus peculiarem consuetudinem Comitatus Namurcensis alleget, c. Si diligenti de foro compet. quasi ex illa huiusmodi generalis proclamatio perinde Ecclesiasticis noceat, ut laicis: de huiusmodi tamen consuetudinibus validitate merito dubitari potest; quod ut nec statutis, nec ordinationibus laicorum, ita nec per eos inductis consuetudinibus constringantur Ecclesia, clerici, & pia loca, Authem. Cassia C. De sacros. Eccles. c. Ecclesia sanctæ Mariæ de constitut.

Sed etsi illa valere possit, in hoc tamen casu præiudicium adferre non potest huic, de quo queritur, dictæ mensæ redditui: idè quod testes super probatione huiusmodi allegatæ consuetudinis producti pro maiore parte requirant ad huius consuetudinis subsistentiam, quod facta proclamatione seu publicato edicto citationis ad valvas Ecclesiæ, debita quoque parti absenti fiat insinuatio sic factæ citationis. Quā in parte iuri communi conformis est dicta consuetudo, quæ generalem huiusmodi citationem sive proclamationem non sufficere tradit, quoties creditores, vel qui jus aliquod ad distrahenda bona prætendunt, sunt certi, & eorum præsentia facillè haberi potest: nam eo casu requirit specialem citationem singulorum, vel saltem insinuationem generaliter factæ proclamationis, Castrensis. in Authem. Si omnes, c. Si minor se ab hered. abstin. late Bart. Blaverus ad l. Dissamari c. De ingen. manus. c. 6. nu. 92. Ita ut ex defectu saltem debitæ & requisitæ citationis, effectus generalis proclamationis seu citationis pertere non possit ad hanc mensam sancti Spiritus Thenensis, quæ certa est, & certum habet deputatum Officialem seu receptorem, ad quem facilis fuit accessus; præsertim in magna locorum vicinitate. Quamvis interim plerique testes, qui de hac consuetudine deponunt, non de creditoribus præsentibus aut hypothecarijs dicant, sed de possessoribus bonorum, de quorum distractione agitur. Quo considerato, sequitur, quod allegata consuetudo ad rem præsentem, hoc est ad creditores referri non possit; ut limitata causa limitatum producat effectum. Nec æquitatis igitur, nec juris ratio

ratio patitur, ut per evictionem seu distractionem Andreæ, ac per sententiam dicti Concilij (quæ tan en, ut etiam ipsæ generales citationes, apertam seclusionem non habet, aut comminationem illius, quam plerique in hoc juris articulo requirunt) dici possit extinctus aut velut præscriptione sublatus hic, de quo in hac causa controvertitur, reditus. Ideoque Venerabilis Domini Officialis officium erit secundum conclusionem Actoris in omnibus & per omnia sententiam diffinitivam pronuntiare.

De Censibus.

S V M M A R I V M.

Reditus pecuniæ creatus redimibilis.

1. Redimendi facultas ad tempus permessa post tempus lapsum expirat.
2. 10. Reditus pecuniarius odiosus sunt.
3. 12. Reditus pecuniarius requirit, ut venditor habeat facultatem quandocumque redimendi.
4. Reditus pecuniarii irredimibiles quando constituuntur.
5. 9. Reditus pecuniarii semper redimibiles.
6. Reditus solutio fieri censetur in qualitate obligationis.
7. Exceptiones sunt perpetuæ.
8. Expressi & taciti vis eadem.
11. Redituum uniformis est estimatio.

CONSILIUM CCCCCIII.

A NNO 1440. vigesima Octobris A. pro summa quatuor millium scutorum Wilhelmi Comitis Hollandiæ &c. vendidit B. & ejus heredibus, annuum & hereditarium reditum ducentorum consimilium scutorum solvendorum in cambio oppidi H. aut alia domo ibidem per B. seu ejus heredes designandâ; assignatâ hypothecâ perpetuo jure per B. ejusque heredes apprehendenda, & jure proprietatis retinenda, si intra 15 diem à monitione singulis annis hujusmodi reditus non solveretur: quâ assignatione factâ, incontinenti B. concessit eidem A. & ejus heredibus facultatem redimendi ac dequitandi hunc reditum intra terminum duodecim annorum tunc proximorum, & non diutius. Quæritur itaque, num redimendi facultas eo termino conclusa, post lapsum duodecim annorum adhuc sit salva, etiam nunc post lapsum centum viginti duorum annorum?

Quæstio sanè est non vulgaris, nec per omnia facilis: † ob id, quod in venditione aliarum rerum adiecto pacto de retrovendendo seu redimendo intra certum aliquod tempus, lapso tempore evanescat facultas redimendi, ut lex conventionis servetur, l. 2. C. De pact. inter empt. & vendit. & quod concessum seu permittum ad tempus certum eo lapso censeatur prohibitum, l. si unus §. 1. l. Epistola §. fin. & utrobique Gloss. & Doct. de pact. l. Statuliberum §. Stichum De legat. 2.

Ceterum rem exactius perpendendo, verius est, hanc redimendi facultatem perpetuam esse in his reditibus pecuniariis redimibilibus; & pactiōnem in contrarium factam nihil efficere, quo minus redimi possit, etiam post temporis, intra quod liceat ex pacto tantum redimere, lapsum. †

Equidem odiosa est redituum pecuniæ emptorum constitutio, Innoc. in c. In civitate De usur. Tract. de retract. linagier. §. 1. gloss. 6. nu. 16. laborant enim usurarum aliqua suspitione ideoque vix tandem post longam disputationem constitutionibus Pontificum certis modis pro sublevandis necessitatibus humanis permittuntur. Extravag. commun. 1. & 2. de empt. vendit. † Inter quos modos præcipuus est, quod liceat venditori quandocumque hujusmodi reditum restituta sorte accepta extinguere ac redimere, seque ab obligatione illius liberare, d. Extravag. 1. versic. & semper in istis: usque adeo ut etiam si non adiciatur conventio ea facultas, ipso jure inesse credatur; præsertim quotiescumque minore sorte reditus irredimibilis comparari potest: * hoc est infra denarium vigesimum quintum; à quo usque ad trigessimum quintum reditus irredimibiles constitui possunt, sed non infra, l. 3. §. fin. Ad leg. Falcid. in Authent. de Ecclesiasti. nu. §. si autem, Car. Molin. de contract. usur. quest. 5. nu. 119. Et pariformiter si pactio adiciatur, quod intra certum tantum tempus, & minime post illud, redemptio libera sit; quamvis ea pactio non vitiet totum contractum, neque faciat esse prorsus usurarium (ut illa, ne liceat nisi post certum aliquod tempus redimere, c. Ad nostram De empt. & vendit. Boerius decis. 202. nu. 2.) tamen vitatur, & pro non adiecta habetur: * quia est contra naturam & substantiam redituum, aperta juris constitutione definitam & præscriptam, d. Extravag. 1. & 2. Sic quod facultas redimendi inseparabilis sit in his reditibus; quia est de substantia & necessitate iustitiæ ac validitatis eorum redituum, Molin. de contract. usur. quest. 17. nu. 194. Didac. Covar. lib. 3. Variar. resolut. cap. 8. nu. 7. quali legis præscripto nullus reditus pecuniæ emptus infra eam sortem, quâ irredimibilis reditus emi potest, pactiōne illâ effici possit irredimibilis; ut nemo id efficere potest, ne leges in actibus suis laquei habeant, l. Nemo potest De legat. 1.

Eaque ratione factum est, quod huic facultati redimendi, dequitandi, seu sortem offerendi ullo tempore præscribi non possit: ob id, quod solutiones quantumvis plurimorum annorum, semper fiant in qualitate reditus redimibilis, etiam in solutione id non dicatur: quia semper præsumuntur fieri in originaria qualitate, cum simpliciter fiunt, Gloss. l. Quadam mulier. in fine De rei vind. Batt. in l. cum solus in fine De usucap. Molin. de contract. quest. 18. nu. 201. & demonstrat id ratio inevitabilis, quod facultas redimendi seu offerendi non consistat tantum in jure actionis; quasi ad versus creditorem seu emptorem agere oporteat, ut redemptionem seu oblationem admittat; quo casu dubitari posset, num præscriptione temporis tollatur, quâ omnes omnino actiones tolluntur, l. Si quis l. Omnis C. De præscript. 30. vel 40. annor. sed etiam in jure excipiendi, & retinendi, l. Pure in fine De doli except. ut scilicet retinere liceat reditum, offerendo emptori reditum potenti sortem ipsam. * Iam verò constat, quod quamvis actiones tempore præscribantur; exceptiones tamen sint in infinitum perpetuæ. Vnde eleganter ait Andreas Tiraquellus, de retractu convent. §. 1. Gloss. 2. nu. 29. si mihi vendidisti annum aliquod vectigal